

Kyoto Protokolü Sonrası Küresel Sera Gazı Emisyonlarının Sınırlandırılması ile İlgili 2012 Doha Global İklim Değişikliği Konferansı Toplantıları Sonuçları

Ahmet Cangüzel Taner

Fizik Yüksek Mühendisi

Fizik Mühendisleri Odası (canguzel.taner@gmail.com)

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi içeriğinde uluslararası Kyoto Protokolü 1997 yılında imzalanmıştır. 2005 yılında yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Kyoto Protokolü imzalanmasından 15 yıl sonra 2012 yılı itibariyle son bulmaktadır. Birleşmiş Milletler Kyoto Protokolü hedefine ulaşamamasına rağmen küresel ısınma ve küresel iklim değişikliği sorunları mücadeleleri kapsamında global düzeyde olumlu ilk adım olarak kabul edilmektedir. Protokolü 1997 yılında imzalayan ve 2005 yılında onaylayan ülkeler arasında Avrupa Birliği ülkeleri, Rusya Federasyonu, Japonya, Avustralya ve Türkiye’de bulunmaktadır. Ancak, Rusya Federasyonu ve Japonya gibi bazı ülkeler Kyoto Protokolü kapsamında daha fazla taahhütte bulunmayacaklarını duyurmuştur. Amerika Birleşik Devletleri Kyoto Protokolü’nü imzalamamış ve protokol bitimine kadar çekimser kalma politikasını sürdürmüştür. Kanada ise Güney Afrika 2011 Durban Küresel İklim Değişikliği Zirvesi toplantıları sırasında protokolden ayrıldığını resmen ilan etmiştir. Böylece Kuzey Amerika’nın tamamı Kyoto Protokolü’nün dışında kalmıştır. Kyoto Protokolü Amerika Birleşik Devletleri hariç hemen her ülke tarafından imza edilmesine karşın dünyanın yüz ölçümü göz önüne alındığı takdirde protokolü onaylayan ülkelerin bulunduğu alan dünyanın yaklaşık dörtte birine bile karşılık gelmemektedir. Kyoto Protokolü sonrası global anlaşma zemini temini için Kopenhag İklim Değişiklikleri Zirvesi, Cancún İklim Değişikliği Müzakereleri ve Durban İklim Değişiklikleri toplantıları sonuçları ise arzulanan amaca erişilmesine maalesef imkân tanıyamamıştır. Bu arada son yapılan 2012 Doha Küresel İklim Değişikliği Zirvesi toplantıları sonuçları günümüz koşullarında bir ilerleme kaydedememesine rağmen gelecekte küresel boyutta anlaşma temelinde düşüğe olsa bir umut ışığı sunmaktadır.

Diplomatlar, küresel iklim değişikliği eylem grupları, küresel iklimsel değişimler konularında lobi faaliyetleri yürüten kuruluşlar, doğa dostu organizasyonlar, çevre yanlısı platformlar, çevreci sivil toplum kuruluşları (STK) ve yeşil örgütleri temsil eden 10000 ‘i aşkın kişi Katar’ın başkenti Doha’da iklim değişikliği zirvesi toplantıları için 2012 yılının son günlerinde bir araya gelmiştir. Ancak Doha İklim Değişikliği Konferansı toplantıları katılımcılarının hiçbirisinin de zirve sonuçlarından memnun bir şekilde ülkelere döndükleri ne yazık ki ifade edilememektedir. Doha iklim değişikliği zirvesi neticesi global ısınma ve küresel iklim değişikliği nedenleri arasında gösterilen küresel sera salımlarının düşürülmesi, kontrol ve denetim altına alınması perspektifleri yönünden herhangi bir bağlayıcı anlaşma zemini sağlanamamıştır. Küresel ısınmanın sürdüğü gezegenimizde global iklim değişikliği önlemleri bağlamında düşünülen çevre eylem planlarına fakir ülkelerin adaptasyonuna dair yeni mali fonların sağlanabilmesi de söz konusu toplantılarda kararlaştırılamamıştır. Ancak yukarıda kısaca anlatılan olumsuz gelişmelere rağmen zaman içerisinde bazı ilerlemelerin kaydedilmesi de olası görülmektedir.

Birleşmiş Milletler İklim Değişiklikleri Çerçeve Sözleşmesi kapsamında 2007 yılından beri her yıl toplanan uluslararası iklim değişikliği konferansları iki kulvarda yol

almaktadır. Kulvardan biri sadece Kyoto Protokolü'nü imzalayan ve onaylayan zengin ülkelerin sera gazı emisyonlarının azaltılması, kısıtlanması, kontrol ve denetim altına alınması yöntemlerini kapsamaktadır. İkinci kulvarda ise küresel iklim değişiklikleri problemlerinin aşılması için uzun vadeli uluslararası mekanizmaların oluşturulmasına çalışılmaktadır. 2011 Durban İklim Değişikliği Zirvesi toplantıları sonucunda 2015 yılında "yeni iklim değişiklikleri anlaşması" şeklinde bir üçüncü kulvarın daha kurulması karara bağlanmıştır. Birleşmiş Milletler Doha İklim Değişiklikleri Zirvesi toplantılarının en önemli hedeflerinden biri de üç kulvar halinde belirtilen karmaşıkların ortadan kaldırılması idi. Japonya, Kanada ve Rusya gibi bazı ülkeler Kyoto Protokolü hükümlerine uymayacaklarını bildirmelerine rağmen diğer zengin ülkeler söz konusu protokol kapsamındaki taahhütlerine bağlı kalarak 2020 yılına kadar makul ölçüler çerçevesinde olan yeni sera gazı salınımları hedeflerini benimsemiştir. Yeni sera gazı salımları uygulamalarının 2015 yılında yürürlüğe girmesine dair bir anlaşmaya da varılmıştır. Böylece sona eren Kyoto Protokolü kapsamında müzakere masasında ortada hiçbir konu bırakılmamıştır. İkinci kulvarın içeriğinde bulunan konuların tümü tamamen kapatılmıştır. 2015 yılında düzenlenecek Fransa İklim Değişikliği Konferansı sırasında da müzakereler sürecinin tamamlanması amaçlanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Doha Global Isınma ve Küresel İklim Değişikliği Konferansı toplantıları müzakereleri esnasında küresel iklim değişikliklerinin zarar ziyan tablosu resmen gündeme taşınmıştır. Gündeme taşınan global iklimsel değişimlerin zarar ziyan bilançosu halen yasal dayanaklardan yoksun bulunmaktadır. Bu kapsamda gelişmiş ülkeler diğer ülkelerin iklim değişikliği tazminat talepleri perspektiflerini kabul etmeyeceklerini beyan etmektedir. Ancak küresel iklim değişikliği maliyetlerinin azaltılması ve adaptasyon süreci içerisinde zengin ülkeler, gelecekteki global zarar ziyan giderlerine dair en azından müzakerelere açık olduklarını bildirmektedir. Küresel karbon emisyonları ve global karbondioksit emisyonlarının azaltılması ve kısıtlanması on yılı aşkın süredir uygulanmaması nedeni ile küresel ortalama sıcaklık artışlarının 2°C 'in altında tutulması hedefinin başarılması için birkaç yıl içerisinde küresel sera gazı emisyonlarının sınırlandırılması eylem planları yürürlüğe konulması gerekmektedir. Bununla beraber sadece birkaç ülkenin belirtilen eylem planlarını onaylayacağı tahmin edilmektedir. Uluslararası anlaşmaların ulusal eylemler temeli üzerinde kurulu olması sebebiyle 2015 yılı küresel iklim değişikliği mutabakatı çok umut vermemektedir. Herşeye rağmen koordineli politikalar, teknoloji transferi ve finansman temini ile ülkelerin taahhütlerini de doğrulama yoluyla Kyoto Protokolü'ne kıyasla marjinal düzeyde farklı olan biraz daha iyi uluslararası küresel iklim değişiklikleri anlaşması olası görülmektedir. Sonuçta son yapılan Birleşmiş Milletler Doha Katar Küresel İklimsel Değişim Zirvesi toplantıları neticeleri "yalnızca yönetsel engellerin aşılmasına katkı sağladığı önümüzdeki yıllarda ise küresel sıcaklık artışlarının sınırlandırılması bağlamında çok disiplinli çalışmaların yapılması gerektiği" şeklinde yorumlanmaktadır.

Kaynaklar:

- Küresel İklim Değişikliklerinin Maliyeti, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2007.
- Küresel Isınma Mültecileri, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler 2009.

- Kyoto Protokolü Sonrası Küresel Isınma ve İklim Değişikliği ile ilgili Olası Son Gelişmeler, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Çin ve Hindistan'da Ekolojik Felaketler, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Çin ve Hindistan'ın Kyoto Protokolü Sonrası Küresel Isınma ve Değişikliği Faili Sera Gazı Emisyonları ile ilgili Muhtemel Politikaları, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Küresel Karbon Emisyonları ve Küresel Karbon Ticareti, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- İleri Nükleer Santraller, İklimsel Değişim Mekanizmaları, Küresel Isınma ve İklim Değişiklikleri Bilimsel Raporları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2010.
- Küresel Sıcaklık Artışları, Küresel Sıcaklık Ölçümleri ve Küresel Isınma, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Gelişmekte olan Ülkeler Küresel İklim Değişiklikleri Finansmanları ve Faturaları, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları Faydalı Bilgiler, 2011.
- Çevre Dostu Temiz Enerji Kaynakları Teknolojileri Projeksiyonları ve Küresel Çevreci Yenilenebilir Enerji Kaynakları Yatırım Programları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Çevre Dostu Yenilenebilir Enerji Kaynakları Finansmanı, İklim Tahvilleri veya İklim Değişikliği Bonoları, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları Faydalı Bilgiler, 2011.
- Sona Erecek Kyoto Protokolü Öncesi Durban Küresel Isınma ve Küresel İklim Değişikliği Müzakereleri, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Güney Afrika 2011 Durban Küresel İklim Değişikliği Zirvesi, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Kanada Küresel İklim Değişikliği Politikası ve 2011 Güney Afrika Durban İklim Değişiklikleri Zirvesi Müzakereleri Sonrası Kyoto Protokolü Açmazı, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- İklim Duyarlılığı, Küresel Karbondioksit Emisyonları ve Küresel İklim Değişiklikleri Bilimsel Araştırmaları, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Yeni Küresel İklim Değişikliği Modeli, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Küresel Isınma ve Küresel İklimsel Değişimler Nedeni Dünya Tahıl Ürünleri Rekoltesi Azalması, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Güneş Döngüsü ve Küresel İklim Değişikliği Modelleri, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Birleşmiş Milletler Doha Katar Küresel Isınma ve Küresel İklim Değişikliği Konferansı ve Son İklim Değişiklikleri Zirveleri Sonrası Kyoto Protokolü, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Global İklimsel Değişimler Nedeni Ortalama Sıcaklık Artışları Sonucu Ortaya Çıkan Kuraklıklar ve Küresel Tarım Ürünleri Rekolte Düşüklüğü Olasılıkları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2012.
- The Economist Dergisi (15 Aralık – 21 Aralık 2012).

Fizik Mühendisleri Odası Resmi İnternet Sitesi:
[www.fmo.org.tr/ yayinlar/faydali-bilgiler](http://www.fmo.org.tr/yayinlar/faydali-bilgiler)